

Po dovršeni nalogi vzame učitelj tablico ali popir tiste velikosti ter vpraša: Koliko tablic drugo poleg druge moramo na tla položiti po širini, koliko po dolgosti sobe, koliko vrst tablic, koliko tablic trebamo, da pokrijemo tla? Tako bodo otroci dobili pravi pojem o skrčenem merilu. V načrtu se označi važnejše pohištvo šolsko n. pr. deska, miza, stol, peč, klopi, omara. Učitelj sedaj stavi različna vprašanja n. pr.: Kje so na načrtu nasledne stvari: Vrata, okna, deska,

miza, omara, peč i. dr.? Učenci naj tudi pokažejo na načrtu, v kateri klopi in na katerem prostoru ima ta ali oni svoj sedež.

Prav koristno za pouk bode, če učenci doma še jedenkrat narišejo načrt šolske sobe in zmerijo doma sobo, katere načrt naj narišejo na tablico. Vsi tega sicer ne zmorejo ali boljšim učencem ne bode težavna naloga. Radi tega naj učitelj ne zahteva tako strogo takih nalog, kakor v drugih slučajih.

Prof. Fr. Orožen — Ljubljana.

Pouk o kmetijstvu in sadjarstvu po ljudskih šolah.*)

Šolsko vrtnarstvo povzdiga se na kranjskem vedno bolj in bolj, in to nekoliko zato, ker se vedno bolj zanimajo učitelji za nje, nekoliko zato, ker se teoretično praktično izobražujejo v kmetijstvu in sadjarstvu na učiteljskih tečajih v Grmu (prej na Slapu), nekaj pa pripomogajo časopisi, zlasti „Kme-

tovalec“ in „Vrtnar“, katera se s to stroko vedno marljivo bavita. Da bi se pa šolsko vrtnarstvo še na višjo stopinjo vzpelo v naši domovini in da bi učiteljstvo moglo pravih uspehov tega pouka pokazati in s tem ogreti za prekornostno reč tudi one kraje, koder nočejo še napraviti šolskih vrtov ter vpeljati pouka v kmetijstvu in sadjarstvu, to je namen temu spisu.

Učitelj se dandanes toliko lahko izuri in izuči v kmetijstvu in sadjarstvu, da mu ni potreba poskušati šele samemu, ako dobi v oskrbo šolski vrt in pouk v tej panogi. Saj pa je tudi dobro preskrbljen z učnimi

*) Predlog za letošnje okrajno učiteljsko zborovanje v Logatci, da se namreč izda za logaški okraj učni načrt z učno stvarino in učbo za pouk v kmetijstvu in sadjarstvu po ljudskih šolah ter na podlogi tega spíše metodično navodilo za pouk v kmetijstvu in sadjarstvu — knjižica primerna šolski mladini. Ta predlog pošlje se vsem šolskim voditeljem tega okraja mesec dni pred zborovanjem v pregled, da lahko na dan konferencije vsak svoje izkušnje v tej reči objavi.

knjigami, kajti poleg mnogih nemških knjig poučujeta ga med drugimi slovenskimi knjigami obče znano Pirčevo „Vrtnarstvo“ in Dolenčevo „Sadjarstvo“. Tako srečna pa ni učeča se mladina. Ona nima niti ene učne knjige, katero bi mogla, bodisi pri pouku samem, ali pa zlasti, kadar izstopi iz šole, rabiti. Vse dosedanje knjige o kmetijstvu in sadjarstvu so za mladino preobširne. Treba je, da se ji da v roko taka knjižica, po kateri se v šoli uči in katere tvarina ji je vsa znana. Tako knjigo, ne prepisano iz strokovnih knjig, temuž zloženo na podlogi izkušenj pri praktičnem pouku v šoli, in sicer izkušenj vseh učiteljev, sestaviti in dati mladini, bodi skrb vseh nas učiteljev. Pri dandanašnjem pouku v kmetijstvu in sadjarstvu po ljudskih šolah pa učitelji nimamo nikakega predpisa nega učnega načrta niti določne učne tvarine niti učbe, po kateri bi poučevali. Vsak poučuje po svoje. Zjedinimo se in določimo si jednoten učni načrt, jednotno učno tvarino in učbo kmetijstva in sadjarstva po šolah našega okraja. V to svrhu podajem Vam učni načrt, učno tvarino in učbo, po kateri že nekaj let poučujem v ljudski šoli Dolenje-Logaški. Vem, da ta razdelitev ne bode ugajala popolnoma vsem krajem, večkrat se praktične vaje vsled vremena tudi ne morejo tako vršiti a učitelj si v takem slučaju lahko sam pomaga. Prosim Vas, preberite in preudarite na vse strani ta načrt, in v dan konferencije naj se po izkušnjah strokovno pretrese in potem na podlagi tega z združenimi močmi napravljene ga načrta spiše metodično navodilo za pouk v kmetijstvu in sadjarstvu za ljudske šole našega okraja — knjižica primerna mladini.

Učni načrt in učna tvarina.

Kmetijstvo in sadjarstvo poučuje se v ljudski šoli v Dolenjem Logatci po 50 ur na leto; 24 ur je teoretičnega pouka in 26 ur praktičnih vaj na šolskem vrtu, in sicer po jedno uro prakse v vsakem tednu. Poučujejo se dečki 3. razreda in iz ponavljalne šole. V tem tečaju si morajo pridobiti otroci:

- 1.) nekaj znanja o kmetijstvu sploh,
- 2.) korenito znanje o sadjarstvu,
- 3.) nekoliko vednosti o zelenjadarstvu in cvetličarstvu.
- 4.) vednost o kmetijskih postavah.

Načrt učbe.

Teoretični pouk.

1. ura. Kaj je kmetijstvo? (Travnik, senošet, njiva, gozd, razna zemlja, zboljševanje senošeti, travnikov, zemlje.)
2. ura. Gnoj. (Stelja, naprava gnojišč in gnoja, spravljane gnoja, napake sedanjih gnojišč.)
3. ura. Rastline, katere sadi in seje kmetovalec. (Žita, krmske rastline, gomolje, drevje gozdno in sadno.)
4. ura. Sadjarstvo. (Razno sadno drevje — domače in tuje.)
5. ura. Pomnožitev sadorodnih rastlin. (Seme, potaknenci, grobanice, korenčni izrastki, razdeljena materna rastlina.)
6. ura. Požlahtnitev sadorodnih rastlin. (Razne požlahtnitve: naklad, sklad, za lub z očesom.)
7. ura. Požlahtnitev sadorodnih rastlin. (Cepiči, orodje, cepilna smola.)
8. ura. Vzgojevanje požlahtnjenih drevesec. (Sprava pred saditvijo, saditev, vzgojevanje in oskrbovanje 1. leto.)
9. ura. Vzgojevanje požlahtnjenih dreves. (Vzgojevanje in oskrbovanje 2., 3. in 4. leto.)
10. ura. Vzgojevanje požlahtnjenih dreves. (Vzgojevanje in oskrbovanje 5. leto, druga požlahtnitev, vzgojevanje krone.)
11. ura. Presaditev dreves iz drevesnice na stalen prostor. (Čas izkopavanja, stalni prostor, zemlja, saditev, vežnja, obramba škodljivcev.)
12. ura. Oskrbovanje sadnih dreves na stalnem prostoru. (Oskrbovanje vsajenih, starejših dreves, jesensko mazilo, obrezovanje, okopavanje, gnojenje spomladi, po leti in jeseni.)
13. ura. Oskrbovanje starejših dreves. (Nerodovitnost dreves, pomladitev, špalirji.)

14. ura. Bolezni dreves in zdravljenje. (Rak, trhljivost, smolika, oskrumbe, mah, snetivost, rja, zmrzlina, medlost, suhotica.)

15. ura. Škodljive živali. (Zajec, miš, domača živina, uš, krvna uš, vrabec, hrošči, veliki in mali pedec, gosenice, mravlje itd.; postava z dne 17. rožnika 1870.)

16. ura. Koristne živali. (Krt, ptice; postava z dne 17. rožnika 1870.)

17. ura. Kako z zrelim sadjem ravnati. (Obiranje, spravlanje, sušenje, pošiljanje.)

18. ura. Mošt. (Naprava, oskrbovanje.)

19. ura. Slivovec in druge pijače. (Naprava in nadaljno oskrbovanje.)

20. ura. Vrste sadne. (Jabolka, namizno sadje, sadje za kupčijo in dom.)

21. ura. Vrste sadne. (Hruške, namizno sadje, sadje za kupčijo in dom.)

22. ura. Vrste sadne. (Češplje, slive, ringlo, češnje itd., namizno sadje, sadje za kupčijo in dom.)

23., 24. ura. Ponavljanje.

Praktične vaje.

1. ura. Razkazovanje šolskega vrta. (Jablane, hruške, češplje, špalirji.)

2. ura. Spravljanje sadno. (Obiranje, razvrstitev, spravlanje.)

Izboljšanje zemlje. (Ilovnata, peščena zemlja.)

3. ura. Jesenska vežnja špalirjev. Izkopavanje drevesec iz sejalnice. (Razbiranje [sortiranje] in sprava teh drevesec za zimo, ali priprava za saditev.)

4. ura. Izkopavanje dreves iz drevesnice. (Obrezovanje, sprava, oziroma priprava za saditev.)

5. ura. Izkopavanje pikiranih drevesec. (Sortiranje, sprava.)

Saditev pikirancev.

6. ura. Saditev dreves na stalno mesto. (Priprava jame, zemlja, saditev, kolec, vežnja, obramba.)

7. ura. Sprava vrtnic in drugih cvetlic ter semen po zimi. (Beljenje drevesnih debel z apnom itd.)

8. ura. Okopavanje dreves, gnojitev, smukanje listja, obiranje goseničnih zapredkov.

9. ura. Sejanje semena sadorodnih rastlin.

10. ura. Požlahtnitev. (Priprava cepiča, zarez, stopnja po mladikah vrbovih, trnovih i. dr. toliko časa, da se vsi otroci privadijo.)

11. ura. Požlahtnitev. (Nadaljevanje prejšnjega, oziroma poskušnja o napravi cepiča, priprava podloge, vežnja.)

12. ura. Obrezovanje dreves na vrtu. Naprava cepičev, potaknencev. (Sprava.)

13. ura. Požlahtnitev divjakov v roki. (Jablane.)

14. ura. Požlahtnitev divjakov v roki. (Hruške.)

15. ura. Čiščenje lubadi; obrezovanje poškodovanega drevesa.

16. ura. Obrezovanje pikirancev; razdelitev maternih rastlin; izkopavanje korenčnih izrastkov.

17. ura. Obrezovanje in okopavanje v drevesnici.

18. ura. Opravila v drevesnici. Zdravljenje bolnih dreves na šolskem vrtu ali drugih v šolskem okoliši.

19. ura. Pikiranje, grobanje, saditev dreves, vežnja špalirjev, vrtnic itd.

20. ura. Saditev drevesec v drevesnico; gnojenje.

21. ura. Požlahtnitev v sklad; pomladitev starih dreves; požlahtnitev za lubad.

22. ura. Saditev sočivja. (O sočivji nekaj teoretičnega pouka, katerega se lahko udeležujejo tudi deklice, ker se pri nas s to panogo kmetijstva peča le ženstvo.)

23. ura. Cvetlice. (Nekaj teoretičnega pouka, katerega se lahko udeležujejo tudi deklice.)

24. ura. Pletev sejalnice, pikirnih leh in drevesnice.

25. ura. Penciranje v drevesnici, na špalirjih.

26. ura. Okuliranje sadnih dreves, vrtnic; vzgoja drevesec v drevesnici, gnojitev, škropljenje o suši itd., kakor kaže vreme in rašča rastlin.

V. Ribnikar. — Dol. Logatec.

